

LBRIS

We know
books

 **INIMĂ
ATÂT DE ALBĂ**
Javier Marías

Traducere din limba spaniolă
TUDORA ȘANDRU MEHEDINȚI

LITERA

București

N-am vrut să știu nimic, dar am aflat că una din fete, când nu mai era o copilă și se întorsese de curând din călătoria de nuntă, a intrat în baie, s-a așezat în fața oglinzii, și-a desfăcut bluza, și-a scos sutienul și și-a căutat inima cu vârful pistolului tatălui ei, care stătea în sufragerie cu o parte din familie și trei musafiri. Când s-a auzit detunătura, cam la cinci minute după ce fata plecase de la masă, tatăl nu s-a ridicat imediat, ci a rămas câteva secunde paralizat, cu gura plină, fără a se încumeta să mestece ori să înghită și cu atât mai puțin să scuipe dumișorul în farfurie; și când, în sfârșit, s-a ridicat și s-a repezit spre baie, cei care l-au urmat au văzut cum, în vreme ce descoperea trupul însângerat al fetei și se lua cu mâinile de cap, își tot trecea bucățica de carne dintr-o parte într-alta a gurii, neștiind ce anume să facă. Ținea șervetul în mână și nu i-a dat drumul decât după un răstimp, când a zărit sutienul aruncat pe bideu, și atunci l-a acoperit cu bucata de pânză pe care o avea la îndemână sau o avea în mână și pe care buzele lui o pătasera, ca și cum i-ar fi fost mai rușine să vadă lenjeria intimă decât trupul prăbușit și pe jumătate gol cu care obiectul de lenjerie fusese în contact până de foarte curând: trupul așezat la masă, ori îndepărtându-se pe coridor, ori stând în picioare. Înainte, cu un gest automat, tatăl închisese robinetul de la

chiuvetă, cel cu apa rece, care era deschis la maximum. Fata plânsese pesemne pe când se așeza în fața oglinzii, își desfăcea bluza, își scotea sutienul și-și căuta inima, fiindcă, întinsă pe pardoseala rece a băii enorme, avea ochii plini de lacrimi care nu se văzuseră în timpul prânzului și nici nu putuseră țâșni după ce ea căzuse fără viață. În pofida obiceiului ei și a obiceiului general, nu trăsese zăvorul, fapt pentru care părintelui i-a trecut prin cap (dar așa, ca într-o străfulgerare, aproape fără să se gândească, îndată ce apucă să înghită) că poate fata lui, pe când plângea, sperase sau dorise ca cineva să deschidă ușa și s-o împiedice să facă ceea ce făcuse, nu cu forța, ci prin simpla prezență, doar contemplându-i goliciunea încă vie sau punându-i o mână pe umăr. Însă nimeni (în afară de ea acum, și fiindcă nu mai era o copilă) nu se ducea la baie în timpul prânzului. Sânul care nu fusese zdrobit se deslușea foarte limpede, matern și alb și încă tare, și spre el se îndreptară instinctiv cele dintâi priviri, mai cu seamă pentru a se feri să se uite la celălalt, care nu mai exista sau era numai sânge. De mulți ani nu mai văzuse tatăl sânul acela, încetase să-l mai vadă când se transformă și începu să devină matern, și din pricina asta nu se simți doar îngrozit, ci și tulburat. Cealaltă fată, sora, care-l văzuse schimbându-se în adolescență și poate și mai târziu, a fost prima care a atins-o, și cu un prosop (chiar prosopul ei bleu-pal, pe care obișnuia să-l folosească) a prins să-i șteargă lacrimile de pe față amestecate cu sudoare și apă, căci, înainte de a fi închis robinetul, jetul ricoșase pe faianță și picăturile stropiseră obrajii, sânul alb și fusta șifonată a surorii ei întinse pe pardoseală. A mai vrut apoi, în grabă, să-i șteargă sângele, de parcă asta ar putea s-o reînvie, însă prosopul se îmbibă imediat și n-a mai fost bun de nimic, și se pătă și ea. În loc să-l lase să se îmbibe de tot și să-i acopere pieptul cu el, îl luă repede văzându-l atât

de roșu (era chiar prosopul ei) și-l lăsă să atârne pe marginea căzii, șiroind. Vorbea, dar tot ce era în stare să spună era numele surorii ei, pe care-l repeta întruna. Unul din musafiri nu se putu abține și se uită în oglindă de la distanță, netezindu-și părul preț de o clipă, timp suficient ca să-și dea seama că sângele și apa (nu însă și sudoarea) îi stropiseră suprafața, făcând deci neclară orice imagine s-ar fi reflectat, chiar și a lui când s-a privit. Stătea în prag, fără să intre, la fel ca ceilalți doi invitați, ca și cum, în ciuda faptului că în momentul acela uitaseră regulile sociale, socotea că numai membrii familiei aveau dreptul să-l treacă. Toți trei își înălțară doar capul, cu trunchiul aplecat ca niște adulți care ascultau niște copii, fără să mai înainteze nici un pas din silă sau respect, poate din silă, deși unul din ei era medic (cel care se privi în oglindă) și normal ar fi fost să-și fi făcut loc plin de siguranță și să fi examinat corpul fetei, sau cel puțin, cu un genunchi la pământ, să-i fi pus două degete pe gât. N-o făcu, nici măcar atunci când părintele, tot mai palid și mai șovăielnic, se întoarse și el și, arătându-i trupul fetei, îi spuse „doctore“, pe un ton implorator, dar fără nici o insistență, stând mai departe cu spatele, fără să aștepte să vadă dacă medicul răspundea chemării lui. Nu numai lui și celorlalți doi le întorsese spatele, ci și ficelul sale, celei vii și celei pe care nu îndrăznea încă s-o considere moartă și, cu coatele pe chiuvetă și mâinile susținându-și fruntea, începu să vomite tot ce mâncase, inclusiv bucata de carne pe care tocmai o înghițise pe nemestecate. Fiul lui, fratele, care era mult mai mic decât cele două fete, se apropie de el, dar nu izbuti, în chip de ajutor, decât să-l apuce de pulpanele hainei, ca și când l-ar fi ținut să nu se clatine din pricina icniturilor, însă pentru cei care-l văzură a fost mai curând un gest de a căuta sprijin într-un moment când tatăl nu i-l putea da. Se auzi un fluierat ușor. Băiatul de la prăvălie,

care uneori întârzia cu comanda până la ora prânzului și când răsunase împușcătura își descărca de zor cutiile, își înălță și el capul fluierând, cum fac de obicei băieții din mers, dar imediat se opri (era de o vârstă cu fiul cel mic), de cum văzu niște pantofi cu tocuri potrivite neîncălțați sau care alunecaseră de pe călcâie și o fustă puțin sumeasă și pătată – niște pulpe pătate –, căci de unde se afla el asta era tot ce se putea zări din fata căzută pe jos. Cum nu putea întreba și nici trece mai departe, și cum nimeni nu-l lua în seamă, neștiind dacă trebuia să ia navetele cu sticle goale, se întoarse la bucătărie fluierând iar (acum însă spre a-și ascunde frica sau a încerca să-și vină în fire), bănuind că mai devreme sau mai târziu avea să se ivească menajera, care în mod normal îi dădea instrucțiunile și care acum nu se afla prin preajmă și nici laolaltă cu cei de pe coridor, spre deosebire de bucătăreasă care, ca un membru în plus al familiei, stătea cu un picior în baie și cu celălalt afară și-și ștergea mâinile cu șorțul, sau poate își făcea cruce cu el. Menajera, care în clipa împușcăturii lăsase să-i cadă pe masa de marmură din oficiu platourile goale pe care tocmai le adusese, și de aceea o confundase cu zgomotul făcut chiar de ea, se apucase să așeze pe o tavă, cu multă băgare de seamă dar puțină îndemânare – în vreme ce băiatul își golea navetele stârnind și el larmă –, tortul de înghețată pe care-l cumpărase de dimineață pentru că avea musafiri; și după ce tortul a fost gata aranjat, și când socotise ea că în sufragerie terminaseră probabil cu felul doi, îl duse acolo și-l puse pe masa unde, spre nedumerirea ei, mai erau încă resturi de carne și tacâmuri și șervete aruncate la întâmplare pe fața de masă și nu se vedea nici un comesean (era o singură farfurie cu desăvârșire curată, ca și cum unul din ei, fata cea mare, ar fi mâncat mai repede și ar mai fi și întins cu pâine strângând toate bucățelele, sau poate nici nu se

servise cu carne). Și-a dat atunci seama că, așa ca de obicei, săvârșise greșeala de a aduce desertul înainte de a aduna farfuriile și a pune altele noi, dar nu îndrăzni să le ia și să le îngrămădească unele peste altele, de teamă că mesenii absenți n-au terminat și ar dori să se mai servească (poate ar fi trebuit să aducă și fructe). Cum i se spusese să nu umble prin casă în timpul meselor și să facă doar drumurile necesare între bucătărie și sufragerie, ca să nu deranjeze și nici să nu atragă atenția, nu se încumetă să se alătore larmei grupului strâns în ușa băii din nu știa încă ce pricină, așa că rămase în așteptare, cu mâinile la spate și sprijinită de bufet, privind temătoare la tortul din mijlocul mesei pustii și întrebându-se dacă n-ar trebui să-l ducă imediat înapoi în frigider, având în vedere căldura. Fredonă nițel, îndreptă o solniță răsturnată, turnă vin într-un pahar gol, cel al nevastei doctorului, cea care bea pe nerăsuflăte. După câteva minute în care observă cum tortul începea să-și piardă consistența, și fără să fie în stare să ia vreo hotărâre, auzi soneria de la intrare și, cum una din îndatoririle ei era să răspundă, își potrivește boneta, își îndreptă șorțul, verifică dacă n-avea ciorapii răsuciți și ieși în vestiar. Aruncă o privire fugară la stânga, înspre locul unde se afla grupul ale cărui șoapte și exclamații le ascultase intrigată, dar nu mai pierdu vremea și nici nu se apropie, ci se duse spre dreapta, cum se cădea să facă. Deschizând, se pomeni cu niște râsete ce se stingeau și un miros intens de colonie (pe palier era întuneric), provenind de la fiul cel mare al familiei sau de la proaspătul cumnat care se întorsese de curând din călătoria de nuntă, căci sosiseră amândoi odată, poate că se întâlniseră pe stradă sau în poartă (de bună seamă veneau să-și bea cafeaua, dar nimeni încă nu făcuse cafeaua). Menajera aproape că izbucni în râs, molipsindu-se, apucă să se dea la o parte spre a-i lăsa să treacă și mai avu timp să vadă cum se schimba

pe neașteptate expresia de pe chipurile lor și cum se repezeau pe coridor spre baia plină de lume. Soțul, cumnatul, venea în urmă foarte palid, cu o mână pe umărul fratelui, de parc-ar vrea să-l oprească să vadă ce era de văzut, sau să se agațe zdravăn de el. Menajera nu se mai întoarce în sufragerie, ci îi urmă, iuțind și ea pasul să fie la unison și, când ajunse în ușa băii, simți iar, încă și mai pătrunzător, mirosul de colonie fină al unuia din domni sau al amândurora, ca și cum s-ar fi vărsat un flacon sau o transpirație bruscă l-ar fi făcut mai intens. Rămase acolo fără să intre, cu bucătăreasa și musafirii, și văzu cu coada ochiului că băiatul de la prăvălie trecea acum fluierând din bucătărie spre salon, cu siguranță căutând-o pe ea; dar era prea speriată ca să-l strige sau să-l certe ori să-i dea atenție. Băiatul, care apucase să vadă destul, rămase negreșit un răstimp destul de lung în sufragerie și apoi plecă fără un cuvânt de rămas-bun și fără să-și ia navetele cu sticle goale, deoarece câteva ceasuri mai târziu, când tortul topit a fost în sfârșit luat de pe masă și aruncat la gunoi învelit în hârtie, din el lipsea o porție considerabilă pe care nici unul din comeseni n-o mâncase, iar paharul nevestei doctorului era din nou fără vin. Toată lumea spuse că Ranz, cumnatul, soțul, tatăl meu, avusese mare ghinion, fiindcă rămânea văduv pentru a doua oară.

Asta s-a întâmplat cu multă vreme în urmă, când eu nu mă născusem încă, și n-aveam nici cea mai mică posibilitate să mă nasc, ba mai mult, numai începând de atunci a fost posibil să mă nasc. Iar acum sunt căsătorit și nu s-a împlinit anul de când m-am întors din călătoria de nuntă cu Luisa, nevasta mea, pe care o cunosc abia de douăzeci și două de luni, o căsătorie rapidă, destul de rapidă pentru cât de mult se tot spune că trebuie să te gândești când o faci, chiar în timpurile astea precipitate care n-au nici o legătură cu cele de odinioară, cu toate că nu sunt chiar atât de îndepărtate (le desparte, bunăoară, o singură viață incompletă sau poate aflată la jumătate, propria-mi viață sau cea a Luisei), când totul era chibzuit și molcom și totul avea importanță, până și aiurelile, ca să nu mai vorbim de moarte, moartea ce ți-o provoci cu mâna ta, ca moartea celei care a trebuit să fie mătușa mea Teresa, dar n-a putut fi de fapt niciodată, și a fost doar Teresa Aguilera, despre care am ajuns să aflu încetul cu încetul, nicicând de la sora ei mai mică, mama mea, care era aproape veșnic tăcută pe vremea copilăriei și adolescenței mele, iar apoi a murit și ea și a tăcut pentru totdeauna, ci de la niște persoane mai depărtate sau care au fost acolo întâmplător, și în sfârșit de la Ranz, bărbatul

amândurora și de asemenea al altei femei străine care nu mi-e rudă în nici un fel.

Adevărul e că dac-am vrut să aflu acum ce s-a întâmplat cu mult timp în urmă a fost tocmai din pricina căsătoriei mele (dar mai curând n-am vrut, și totuși am aflat). De când am contractat-o (e un verb desuet, dar foarte expresiv și util), am început să am tot soiul de presimțiri negre, cam așa cum e când contractezi o boală de care nu știi niciodată cu certitudine când te poți vindeca. Expresia a-ți schimba starea, care în mod normal se folosește cam de mântuială și de aceea vrea să spună foarte puțin, mi se pare cea mai potrivită și exactă în cazul meu, și-i confer gravitate, cum nu se face de obicei. Tot așa cum o boală ne schimbă într-atât starea încât ne obligă uneori să lăsăm totul baltă și să stăm în pat zile nesfârșite și să vedem lumea doar de pe pernă, căsătoria mi-a schimbat obiceiurile și chiar convingerile și, ceea ce-i mai important, și viziunea despre lume. Poate pentru că a fost o căsătorie cam târzie, aveam treizeci și patru de ani când am contractat-o.

Problema cea mai serioasă și care survine cel mai adesea la începutul unei căsnicii rezonabil de convenționale este că, în ciuda fragilității soților și a facilităților pe care le au spre a-și desface legătura, prin tradiție e inevitabil să simtă o neplăcută senzație că au ajuns undeva, deci o senzație de punct final, sau, mai bine zis (dat fiind că zilele își urmează imposibile cursul și nu există sfârșit), că a venit momentul să se apuce de altceva. Știu prea bine că această senzație e primejdioasă și greșită, și că faptul de a i te lăsa pradă sau de a o da drept sigură face ca atâtea căsnicii promițătoare să eșueze când încă nici n-au început să ființeze ca atare. Știu prea bine că ceea ce trebuie făcut e să scapi de senzația asta imediată și, departe de a te apuca de altceva, se cuvine tocmai să te dedici căsniciei, ca și cum ar fi construcția

și misiunea cea mai importantă pe care o ai în față, chiar dacă crezi că misiunea e gata îndeplinită și construcția ridicată. Știu prea bine toate acestea, și totuși, când m-am căsătorit, chiar în timpul călătoriei de nuntă (ne-am dus la Miami, la New Orleans și în Mexic, apoi la Havana), m-au încercat două senzații neplăcute, și încă mă mai întreb dacă a doua n-a fost și nu este doar o fantezie, inventată sau găsită pentru a o ascunde pe prima, sau pentru a o anihila. Această primă proastă dispoziție e cea pe care am pomenit-o, cea care, după cât se spune și după tot soiul de glume ce li se fac mereu celor gata să se căsătorească, și după multele proverbe dezaprobatore ce există în limba mea cu privire la asta, trebuie să fie comună tuturor soților (mai ales bărbaților) în acest început de ceva care, de neînțeles, se consideră și se trăiește ca sfârșitul acestui ceva. Această proastă dispoziție poate fi rezumată în câteva cuvinte îngrozitoare, și nu știu ce vor face oare ceilalți ca să le depășească: „Ei bine, și acum?”

Această schimbare de stare, întocmai ca boala, e imprevizibilă și întrerupe totul, sau cel puțin nu lasă nimic să-și mai urmeze cursul ca până atunci: nu ne lasă, de pildă, ca, după ce am fost la restaurant sau la film, să ne ducem fiecare la casa noastră și să ne despărțim, și eu s-o însoțesc pe Luisa cu mașina sau cu un taxi până în dreptul porții ei, iar apoi, după ce am lăsat-o, să fac o plimbare singur pe străzile aproape goale și totdeauna stropite, gândindu-mă de bună seamă la ea, la viitor, singur în drum spre casa mea. Odată căsătoriți, la ieșirea de la cinema pașii ni se îndreaptă alături spre același loc (răsunând în contratimp, căci acum sunt patru picioarele care se mișcă), dar nu pentru că eu aș fi hotărât s-o conduc sau nici măcar fiindcă mi-ar sta în obicei s-o fac și mi s-ar părea corect și politicos s-o fac, ci pentru că acum picioarele nu șovăie pe caldarâmul ud,

nu deliberează, nici nu-și schimbă intenția, nici nu se pot căi ori măcar alege: acum nu încapă nici o îndoială că ne îndreptăm spre același loc, cu voia sau fără voia noastră astă-seară, sau poate a fost ieri când n-am avut eu chef s-o fac.

Încă în călătoria de nuntă, când această *schimbare de stare* a început să se manifeste (și nu-i tocmai exact să spun că a început, e o schimbare violentă și care nu-ți îngăduie nici să-ți tragi sufletul), mi-am dat seama că mi-era foarte greu să mă gândesc la ea, și cu desăvârșire imposibil să mă gândesc la viitor, ceea ce e pentru oricine una din cele mai mari plăceri care se pot concepe, dacă nu chiar salvarea de zi cu zi a tuturor: să te gândești vag, să-ți zburde mintea iscodind ceea ce trebuie să se întâmple sau poate să se întâmple, să te întrebi fără prea multă concretețe ori interes ce se va alege de noi chiar mâine sau peste cinci ani, ceva ce oricum nu putem prevedea. Încă în călătoria de nuntă părea că s-ar fi pierdut și n-ar mai exista viitorul abstract, singurul care contează fiindcă prezentul nu-l poate influența, nici asimila. Această schimbare deci face în mod obligatoriu ca nimic să nu mai fie ca până atunci, cu atât mai mult dacă, așa cum se întâmplă de obicei, schimbarea a fost precedată și anunțată de un efort comun, a cărui principală manifestare vizibilă este pregătirea artificioasă a unei locuințe comune, a unei locuințe care nu exista pentru nici unul, ci care trebuie să fie inaugurată de amândoi, cu totul nenatural. Chiar în această deprindere sau practică, foarte extinsă după câte știu, stă dovada că în realitate când cei doi contractează căsătoria pretind o abolire reciprocă sau o anihilare, anihilarea ființei care era fiecare înainte și de care fiecare s-a îndrăgostit sau la care poate a văzut doar avantajele, căci nu totdeauna se întâmplă să te îndrăgostești mai întâi, uneori dragostea vine după, iar alteori nu apare nici înainte, nici după. Nu poate exista. Anihilarea fiecăruia, a ființei pe care am cunoscut-o

și am iubit-o presupune totodată dispariția respectivelor locuințe, sau devine simbol al acestei dispariții. Astfel încât două făpturi care obișnuiau să trăiască fiecare separat și să stea în locuri diferite și să se scoale singure și adesea să se și culce singure, se pomenesc pe neașteptate unite nefiresc în somnul și trezirea lor, și în pașii lor pe străzile aproape goale mergând în aceeași direcție sau urcându-se împreună în ascensor, nu unul venind în vizită la celălalt care e gazdă, nu unul care îl ia pe celălalt, sau unul coborând să-l întâlnească pe celălalt care stă și așteaptă în mașină sau într-un taxi, ci amândoi fără putință de alegere, cu niște camere și un ascensor și o poartă care înainte nu erau ale vreunuia din ei și acum sunt ale amândurora, cu o pernă comună pentru care se vor vedea siliți să se lupte în somn și de pe care, întocmai ca omul bolnav, vor ajunge să vadă și lumea.

Așa cum am spus, am simțit această primă indispoziție încă din cea dintâi etapă a călătoriei de nuntă, la Miami, oraș îngrozitor, dar cu plaje foarte bune pentru tinerii căsătoriți, și s-a accentuat la New Orleans și în Mexic și încă și mai tare la Havana și, de aproape un an, de când ne-am întors din această călătorie și ne-am inaugurat casa într-un mod atât de artificios, a tot sporit ori a pus stăpânire pe mine, poate pe amândoi. Dar cea de-a doua stare de indispoziție s-a manifestat cu putere spre sfârșitul călătoriei, adică numai la Havana, de unde provin eu într-un anume sens, sau mai exact cam o pătrime din mine, căci acolo s-a născut și de acolo a venit la Madrid bunica mea dinspre mamă când era copilă, mama Teresei și a Juanei Aguilera. S-a întâmplat în hotelul unde am stat trei nopți (nu aveam atâția bani, așa că șederea în fiecare oraș a fost scurtă), într-o după-amiază când Luisa s-a simțit rău în vreme ce ne plimbam, pe neașteptate atât de rău încât ne-am întrerupt hoinăreala și ne-am întors imediat în cameră, pentru ca ea